

Učbenikov za ene preveč, za druge premalo

Starši nezadovoljni s kakovostjo, založniki šolskih knjig pa spet predlagajo avstrijski model financiranja

Ranka Ivelja

Ljubljana – »Zaradi sina dislektika sem morala učbenike v osnovni šoli najprej prebrati sama. Doktorat imam, toda marsičesa nisem razumela. Jezikovne strukture so včasih tako zapletene, da tudi učiteljem povzročajo težave. V učbenikih je pravzaprav vsega preveč, le tistega ni, kar bi omogočilo problematski pouk za 21. stoletje.« Tako je na sredini zelo burni okrogli mizi z naslovom »Zakaj toliko osnovnošolskih učbenikov in delovnih zvezkov v osnovni šoli« menila **dr. Martina Križaj Ortar**, ki je tako kot mnogi drugi razpravljavci posredno potrjevala ugotovitve pred kratkim objavljene raziskave o kakovosti učbenikov. Ta je pred dnevi pokazala, da bi z boljšimi učbeniki lahko za 50 odstotkov in več okrepili učno-spoznavno učinkovitost učenja. Okroglo mizo sta v prostorih MŠŠ pripravili civilni iniciativi Kakšno šolo hočemo in Pobuda za šolo po meri človeka, vodila pa jo je **dr. Manca Košir**.

Prisotne založnike učbenikov in učnih gradiv je po odzivih sodeč najbolj vznejevoljila upokojena ravnateljica in članica strokovnega sveta za splošno izobraževanje **Angelca Likovič**. Po njenem mnenju imamo veliko preveč učbenikov in delovnih zvezkov, med katerimi zato učitelji težko izberejo dobre. Težava je po njenem tudi v tem, da komisija za potrjevanje učbenikov na zavodu za šolstvo ni kompetentna za ocenjevanje učbenikov. »Naša komisija lahko oceni le, ali so učbeniki v skladu z učnimi načrti, in nič drugega,« je povedala. Največja težava pa je, kot je poudarila, preveliko število učbenikov in delovnih zvezkov. Raziskava, ki so jo opravili v okviru Pobude, je pokazala, da za 16 osnovnošolskih predmetov obstaja 338 učbenikov in 390 delovnih zvezkov; te številni učitelji priporočijo, a jih nato le malo uporabljajo. To so potrdili tudi številni starši. Likovičeva je zato predlagala, da bi učenci začeli delovne zvezke uporabljati šele v drugem triletju. Po mnenju založnikov je udarila mimo.

Miha Kovač

Igor Lukšič

Miha Kovač, direktor založništva pri Mladinski knjigi in učitelj na FF: »Res je ravno nasprotno: Slovenija ima premalo učbenikov. V Franciji, Španiji,

Avstriji... pride na vsakega učenca bistveno več učbenikov.« Zadržke je imel tudi do rezultatov raziskave – zaradi domnevno sporne metodologije – in poudaril, da so v mednarodnih raziskavah znanja najuspešnejši učenci iz držav, v katerih nimajo reguliranega trga učbenikov. Ob tem se je vprašal: »Ali ni bolje, da imamo za en predmet 12 učbenikov kot enega samega? V tem primeru je pač bolj verjetno, da bodo učitelji med njimi lahko izbrali tri dobre, kot če je na voljo en sam kot v Gruziji.« Tudi za Roka Kvaternik iz založbe Klett je govorjenje o prevelikem številu učbenikov nesmiselno, saj »učitelji izberejo le enega«. Založniki so se tudi tokrat zavzeli za avstrijski model. V Avstriji država financira 85 odstotkov cene učbenikov, vendar je ta dovolj nizka, saj se najprej z založniki pogodi, koliko lahko nek učbeniški komplet sploh stane. Izdajanje učbenikov je tako lažje načrtovati, to pa omogoča nižjo ceno, je povedal dr. Kovač.

Šolski minister **Igor Lukšič**, ki je vztrajal do konca triurnega omizja, je bil pomirjujoč. »Tu smo, da bi se slišali in ne da bi koga izločili iz igre.« Med drugim je menil, da se pedagogi premalo posvečajo ugotovitvam možganoslovja in da bi različni otroci potrebovali različne učbenike. Neki učitelj z mednarodne osnovne šole pa je povedal, da učbenikov in delovnih zvezkov skoraj nima in da je mogoče kvalitetno učiti brez njih, saj je na internetu in v različnih gradivih na voljo dovolj idej za poučevanje. »Gre pa za to zelo veliko časa...« Da za kvaliteten pouk niso nujni učbeniki, je potrdil tudi **dr. Janez Justin** (vodja uvodoma omenjene raziskave). Na elitnem angleškem kolidžu Eton učitelji poučujejo brez njih. Dr. Justin, ki vodi komisijo za pripravo učnih načrtov, je obljubil, da jih bodo poskusili oklestiti vsaj za 15 odstotkov, v zvezi z učbeniki pa je dobil »nalogo«, da pripravi priročnik, ki bo učiteljem olajšal prepoznavanje dobrih učbenikov.

Nabavo delovnih zvezkov bo odobral svet staršev

Dopolnjeni pravilnik o upravljanju učbeniških skladov je začel veljati 8. maja letos. Zlasti sporen je člen, v katerem je določeno, da mora ravnatelj za skupno nabavno ceno delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za posamezni razred ali letnik šole pridobiti pisno soglasje sveta staršev. Nekateri opozarjajo, da bi to lahko pomenilo, da bodo imeli učenci v socialno šibkejših okoljih na razpolago manj kvalitetna učna gradiva ali pa ostali celo brez njih. Na okrogli mizi je kar nekaj udeležencev podvomilo o smiselnosti šolskih učbeniških skladov, ker ne bi omogočali učencem, da pišejo v učbenike in jih imajo vedno na voljo.

Prijazne založbe in podkupljivi učitelji

Jožica Frigelj, učiteljica in (so)avtorica več učbenikov, je presenetila z odkritosrčnim priznanjem. Učitelji, je dejala, »najboljši« učbenik izberejo tudi glede na kraj predstavitve učbenika – priljubljeni so dvo- ali tridnevni seminarji v hotelu Habakuk ali v Portorožu – in glede na obdaritev. Založniki jih oskrbijo z brezplačnimi kompleti, z USB-ključki, digitalnimi učbeniki, slastnimi prigrizki... Po mnenju Frigljeve delovni zvezki, če se v njih pojavljajo naloge istega tipa, učence dolgočasijo, predvsem pa »ubijajo učni pogovor« in omejujejo kreativnost učencev.